

สวค. 9/43
วันที่ 3 พ.ค. 59
เวลา 13.55 น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส19247
รับที่ : ๘3567/59
วันที่ : 03 มี.ค. 59 เวลา 13:42

ที่ มท ๐๓๐๖.๓/ 0๓๕๐๐

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓ มีนาคม ๒๕๕๙

เรื่อง โครงการฝึกอบรมหลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี
๒. โครงการฝึกอบรมหลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ด้วยกระทรวงมหาดไทยขอเสนอเรื่อง โครงการฝึกอบรมหลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๑) รวมทั้งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานประมาณที่กำหนดให้ต้องเสนอเรื่องนี้ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ) กำกับการบริหารราชการกระทรวงมหาดไทยได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีด้วยแล้ว

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เรื่องเดิม

๑.๑ ความเป็นมาของเรื่องที่จะเสนอ

ในการบริหารจัดการปกครองท้องที่ ตำบล หมู่บ้าน ที่มีกำนันรับผิดชอบดูแลระดับตำบล และมีผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบดูแลระดับหมู่บ้าน เกิดขึ้นครั้งแรกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ โดยพระองค์ได้ทรงวางรูปแบบการปกครองระดับตำบล หมู่บ้าน เรียกว่า การปกครองท้องที่อย่างเป็นทางการขึ้นเป็นส่วนหนึ่งในการปกครองประเทศ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ (พ.ศ. ๒๔๔๐) ขึ้นไว้ใช้เป็นหลักในการปกครองท้องที่ นับว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่กำหนดการจัดระเบียบตำบลและหมู่บ้าน โดยมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ทำหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าว และต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ได้ทรงประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติปกครองท้องที่ ร.ศ. ๑๑๖ และประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ ขึ้นใช้บังคับแทน และถือเป็นการจัดระเบียบการปกครองท้องที่ตำบล หมู่บ้าน ที่กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และได้พัฒนาสืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน

๑.๒ ผลการดำเนินการที่ผ่านมา

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กรมการปกครองได้ดำเนินการให้ความรู้ในเบื้องต้นในการปฏิบัติงานแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ดังนี้

๑.๒.๑ การปฐมนิเทศและการอบรมให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ได้รับเลือกใหม่ ซึ่งดำเนินการโดยกรมการปกครอง (สำนักบริหารการปกครองท้องที่) ทั้งนี้เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเบื้องต้น ระยะเวลาดำเนินการประมาณ ๓ วัน

๑.๒.๒ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมการปกครอง (วิทยาลัยการปกครอง) ได้รับงบประมาณสำหรับการฝึกอบรมหลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๕ รุ่น ๆ ละ ๗๖ คน (จำนวน ๓๘๐ คน) ระยะเวลาการฝึกอบรมรุ่นละ ๑๒ วัน ใช้งบประมาณรุ่นละ ๑,๓๑๓,๐๐๐ บาท เฉลี่ยเป็นเงินคนละ ๑๗,๒๗๖ บาท

/๑.๒.๓ มอบหมายให้...

๑.๒.๓ มอบหมายให้นายอำเภอเป็นผู้ให้ความรู้ในการปฏิบัติงานให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามเอกสารคู่มือการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่กรมการปกครองจัดส่งไปให้

๑.๒.๔ จังหวัดจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ในระหว่างการปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว (On The Job Training) ให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยเป็นการมอบหมายแจ้งข้อราชการต่าง ๆ และนโยบายเร่งด่วน เพื่อให้ไปดำเนินการในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน

กล่าวได้ว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นสถาบันหลักของการปกครองท้องถิ่นของประเทศ ในระดับตำบล หมู่บ้าน ที่มีพัฒนาการมาอย่างยาวนานจนถึงปัจจุบัน โดยมีบทบาทภารกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ด้านต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น พุทธศักราช ๒๔๕๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งภารกิจหน้าที่หลักที่สำคัญ ๆ ได้แก่ ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนา เศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการบริการงานทะเบียน ด้านการเป็นผู้เชื่อมโยงประสาน ระหว่างจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการดำเนินการตามนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล และภารกิจของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

๒.๑ จากบทบาทภารกิจหน้าที่ดังกล่าวของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะเห็นได้ว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีบทบาทภารกิจหน้าที่ที่สำคัญในการขับเคลื่อนภารกิจงานต่าง ๆ ของตำบล หมู่บ้านให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่จะทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสามารถขับเคลื่อนงานภารกิจหน้าที่ดังกล่าวบรรลุผลสัมฤทธิ์ ได้มากน้อยเพียงใด ได้แก่ การที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ได้อย่างถูกต้องชัดเจน โดยมีเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนากำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีคุณภาพดังกล่าว ได้แก่ การฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ (Formal Training) ทั้งนี้เพราะการฝึกอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ทศนคติ (Attitude) ทักษะ (Skill) และสมรรถนะ (Competency) ในการปฏิบัติงาน

๒.๒ เนื่องจากจำนวนของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีจำนวนมาก กล่าวคือ ปัจจุบันกำนันมีจำนวน ๗,๐๗๗ คน ผู้ใหญ่บ้านมีจำนวน ๖๘,๗๘๕ คน ทำให้การฝึกอบรมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ขาดความต่อเนื่อง และไม่สามารถทำได้ครบทั้งหมดของจำนวนที่มีอยู่ เนื่องจากต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากในการฝึกอบรม

๓. สาระสำคัญ ข้อเท็จจริง และข้อกฎหมาย

๓.๑ แม้ว่ากรมการปกครองจะได้ดำเนินการให้ความรู้ในเบื้องต้นแก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามข้อ ๑.๒ แล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่เพียงพอ และมีอีกจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ เนื่องจากไม่ได้เป็นการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ (Formal Training) ซึ่งจะช่วยให้กำนันผู้ใหญ่บ้านได้เรียนรู้เข้าใจถึงเทคนิค หลักการบริหารงานสมัยใหม่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ต่างพื้นที่ ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ประเทศไทยได้เข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community) ประกอบกับขณะนี้กำลังเผชิญกับความท้าทายจากปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาความแตกต่างและการขัดแย้งความคิดทางการเมือง ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาจากภัยธรรมชาติ ปัญหายาเสพติดและอาชญากรรม เป็นต้น

๓.๒ จากเหตุผลความจำเป็นตามข้อ ๒ ที่ไม่สามารถดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้ครบทั้งหมดของจำนวนที่มีอยู่ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ (Formal Training) เพื่อพัฒนาความรู้ดังกล่าวให้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด โดยมีกรมการปกครอง (วิทยาลัยการปกครอง) เป็นผู้รับผิดชอบในการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมหลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ประกอบด้วย หมวดวิชาอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (Law Function) หมวดวิชาการเป็นตัวแทนของ
รัฐบาลในพื้นที่ (Area Manager) หมวดวิชาการเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีคุณธรรม (The good officer) และ
หมวดกิจกรรมการศึกษาดูงาน (The Best Practice) รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๔. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา

ในการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมหลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้กำหนดจำนวน
กลุ่มเป้าหมาย ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม และแหล่งที่มาของงบประมาณในการฝึกอบรม มีดังนี้

๔.๑ จำนวนกลุ่มเป้าหมายและค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวนทั้งหมด
๗๕,๘๖๒ คน โดยกำหนดให้ในแต่ละปีงบประมาณมีการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕ ของยอดจำนวนกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด จำนวน ๗๕,๘๖๒ คน (หรือจำนวนไม่น้อยกว่า ๓,๘๐๐ คน) มีการฝึกอบรมตามหลักสูตรกำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ที่กรมการปกครอง (วิทยาลัยการปกครอง) กำหนด โดยใช้ระยะเวลาฝึกอบรมไม่น้อยกว่ารุ่นละ ๑๒ วัน
ใช้งบประมาณฝึกอบรมเฉลี่ยไม่เกินคนละ ๑๗,๐๐๐ บาท หรือใช้งบประมาณทั้งสิ้นไม่เกินปีละ ๖๔,๖๐๐,๐๐๐ บาท

๔.๒ แหล่งที่มาของงบประมาณ

งบประมาณในการฝึกอบรมตามโครงการฝึกอบรมหลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ให้กรมการปกครองร่วมกับสำนักงบประมาณตั้งค่าของงบประมาณฝึกอบรมผูกพัน โดยเริ่มตั้งค่าของงบประมาณ
ฝึกอบรมตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้นไป จนกว่าจะฝึกอบรมครบจำนวนทั้งหมดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

๕. ข้อเสนอของส่วนราชการ

กระทรวงมหาดไทยเห็นควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนี้

๕.๑ อนุมัติให้กรมการปกครอง (วิทยาลัยการปกครอง) ดำเนินการตามโครงการฝึกอบรม
หลักสูตรกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยในแต่ละปีงบประมาณให้มีการฝึกอบรมกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ไม่น้อยกว่า
ร้อยละ ๕ ของจำนวนกำนันและผู้ใหญ่บ้านทั้งหมด

๕.๒ อนุมัติให้กรมการปกครองร่วมกับสำนักงบประมาณตั้งค่าของงบประมาณฝึกอบรม
สำหรับดำเนินการฝึกอบรมตามข้อ ๕.๑ เป็นประจำ โดยเริ่มตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้นไป
จนกว่าจะฝึกอบรมครบจำนวนทั้งหมดของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน สำหรับการดำเนินการฝึกอบรม
ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้กรมการปกครองพิจารณาใช้จ่ายงบประมาณตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

วิทยาลัยการปกครอง

โทร/โทรสาร ๐ ๒๕๗๗ ๔๔๐๖